

[K. B. Andersen.]

Der savnedes også i ministerens redegørelse et udtømmende svar på spørgsmålet, om vore uddannelser har det rette indhold set i forhold såvel til den enkeltes som til samfundets behov, og med samfundet tænker jeg ikke blot på erhvervslivet. Også her må svaret blive nej. Ministeren var inde på en del af dette problem i advarslen mod den tidlige specialisering og et for tidligt erhvervsvalg, en advarsel, jeg kun kan være enig i. Det er jo et af tidens uddannelsesmæssige paradokser, at netop den øgede arbejdsdeling og specialisering stiller krav om et solidere alment uddannelsesgrundlag, for det er den eneste måde, mennesker i et specialiseret samfund kan bevare deres bevægelighed på. Men det er kun en del af problematikken i forbindelse med uddannelsernes indhold. Arbejder vi ikke i alt for høj grad med forældede vurderinger af, hvad der er nyttigt og unyttigt i fagene? Underernærer vi ikke værdifulde sider af mennesket, når vi ikke i højere grad appellerer til skabende kræfter, følelser og fantasi? Har vore uddannelser ikke i for høj grad intellektuel slagside? Også dette problem må gå ind i en målsætningsdebat.

Det spørgsmål fører over i spørgsmålet om de arbejds- og prøvemethoder, vi stadig betjener os af, fra folkeskolen og videre frem i uddannelserne. Trods al tale om det værdifulde i at aktivere de unge, lære dem at samarbejde om opgavernes løsning, lære dem, hvordan de selv i fremtiden tilegner sig kundskaber, og hvordan de anvender det lærte på de nye situationer, de kommer ud for, klæber vi stadig i alt for høj grad ved en respekt for faste pensakrav, en respekt for de parate kundskaber og for evnen til at gengive det læste. Den nye lov om uddannelse af folkeskolens lærere, der netop nu er trådt i kraft, rummer på sit felt muligheder for et brud på denne linje. Men følger vi den ikke med opmærksomhed og også med bevillinger — og her kniber det åbenbart i øjeblikket — risikerer vi, at mulighederne ikke udnyttes i tilstrækkeligt omfang til netop på dette område at skabe en ny læreruddannelse og derigennem medvirke til skabelsen af en ny folkeskole. Jeg har bl. a. mødt mange bekymringer over bekendtgørelsens indsnævring af lovens muligheder for fornyelse.

Endnu ét i forbindelse med vore uddannelser indhold og vore uddannelsesinstitutioners daglige virke — jeg har for så vidt allerede været inde på det; det er det, der populært kaldes opdragelse til demokrati. Jeg er ikke så naiv at tro, at blot man får indført elevråd de fleste mulige steder, så er den side af sagen løst. Elevrådene er et vigtigt led i denne sammenhæng, men netop kun hvis de er et led i en sammenhæng. Vi må i alle vore uddannelser skabe forståelse for, at demokrati ikke alene er en bestemt organisationsform, men at det er et reelt samvirke og en ledelsesform, hvor beslutninger træffes på grundlag af argumenter og kritik. Det må være et meget rigt og et meget sikkert samfund, der mener at have råd til at afvise de unges ønske om medleven og medansvar. Formerne må skifte efter alderstrin og andet; men givet er det, at man ikke kalder de demokratiske kræfter frem hos de unge, hvis demokrati kun er lærebogsstof og ikke daglig virkelighed i praksis i vore uddannelsesinstitutioner.

Endnu et område, hvor jeg savnede noget i ministerens oplæg, står i forbindelse med spørgsmålet om uddannelsesmuligheder og uddannelsestilbud for voksne. Det skal nok vise sig at blive det kommende tiårs vigtigste uddannelsespolitiske opgave, at vi virkelig indstiller os på, at uddannelse for første gang i historien er blevet en livslang proces for alle. Med den vældige udvikling, vi er inde i, både erhvervsmæssigt og bredere samfundsmæssigt og menneskeligt, kan ingen klare sig tilværelsen igennem på grundlag af selv den bedste barne- og ungdomsskole. Vi må drage omsorg for, at det uddannelsesmæssigt aldrig bliver for sent. Vi må arbejde os frem til, at alle kan få den uddannelse, deres lyst og evner betinger, uden hensyn til køn, erhverv, bopæl, økonomi og alder. Også her må vi indrømme, at der er langt igen. Jeg bemærkede nok, at ministeren nævnte voksnes adgang til at erhverve viden som et af de væsentlige mål, men det var et for begrænset perspektiv, voksenuddannelsen blev nævnt i. Ministeren pegede på den nye fritidsundervisningslov. Jeg er selvfølgelig 100 pct. enig i, at den rummer store muligheder og er et meget væsentligt fremskridt — navnlig hvis ministeren kan få standset de kvælningsforsøg, der er i gang, hvor man søger at kvæle loven i et kon-